

ПЕРЕЛІК
питань для підготовки студентів економічних спеціальностей до
екзамену з курсу „ Макроекономіка”

1. Макроекономіка як розділ економічної теорії та її місце в системі економічних наук.
2. Становлення та розвиток макроекономічної теорії.
3. Предмет, об'єкт та суб'єкти макроекономіки.
4. Методологія та методи макроекономічних досліджень.
5. Теоретичне обґрунтування макроекономічної політики. Позитивний та нормативний аналіз.
6. Економічний кругообіг: зміст, структура, функції. Модель кругообігу ресурсів, благ і доходів між домогосподарствами та фірмами.
7. Економічний кругообіг ресурсів, благ і доходів з включенням державного сектора та сектора закордону.
8. Методологічні принципи побудови та основні категорії СНР.
9. Переваги та обмеження СНР. Проблеми і перспективи запровадження СНР в Україні.
10. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт. Методи обчислення ВВП.
11. ВВП та ВВП: співставна характеристика та кількісна їх визначеність.
12. Номінальні та реальні показники обсягу національного виробництва. Дефлятор та індекси цін. Індекси Ласпейреса, Пааше, Фішера.
13. Макроекономічна модель кривої виробничих можливостей та ефективність економічної системи.
15. ЧВП і НД. Розподіл національного доходу.
16. ВВП та суспільний добробут. Чистий економічний добробут: зміст, особливості та проблеми виміру. Індекс використання людського потенціалу.
17. Сукупний попит: структура, цінові та нецінові чинники, що впливають на складові AD та сукупний попит в цілому. Крива AD, рух по кривій. Зрушення кривої AD.
18. Сукупна пропозиція: зміст, цінові та нецінові фактори, що її визначають, крива AS, рух по кривій та зрушення кривої AS.
19. Порівняльний аналіз кейнсіанської і класичної моделі сукупної пропозиції.
20. AD-AS - базова модель економічної рівноваги. Три варіанти макроекономічної рівноваги. Розрив ВВП.
21. Довгострокова та короткострокова рівновага. Збурення сукупної пропозиції та відновлення рівноваги.
22. Споживання: зміст, функція споживання, середня та гранична схильність до споживання. Крива споживання, чинники, що впливають на споживання та графічне зображення цього впливу.
23. Взаємодія виробничої функції та функції споживання. Кейнсіанський хрест.

24. Теорії споживання: Дж.М.Кейнса, І.Фішера, Ф.Модильяні, М.Фрідмана.
25. Автономне споживання та чинники, що його визначають.
26. Заощадження: зміст, функція заощаджень, середня та гранична схильність до заощаджень.
27. Крива заощаджень, чинники, що впливають на обсяг заощаджень, графічне зображення цього впливу.
28. Інвестиції: зміст, структура, роль в економіці, схильність до інвестування.
29. Інвестиційний попит та чинники, що на нього впливають, функція інвестицій, графічне її зображення.
30. Споживання, заощадження, інвестиції та умови рівноваги.
31. Заощадження та інвестиції: класична та кейнсіанська концепції взаємозв'язку.
32. Визначення рівноважного рівня виробництва та доходу у закритій приватній економіці за методом співставлення сукупних витрат і обсягу виробництва.
33. Визначення рівновісного рівня виробництва та доходу у закритій приватній економіці за методом ін'єкцій та вилучень.
34. Автономні інвестиції. Кейнсіанська та неокласична функції автономних інвестицій.
35. Мультиплікатор інвестицій: зміст, математична та графічна інтерпретація. Парадокс ощадливості.
36. Вплив інфляції на мультиплікативний ефект. Інфляційний та рецесійний розриви в економіці.
37. Мультиплікатор в моделі AD-AS. Величина мультиплікатора.
38. Національний ринок: зміст, суб'єкти, об'єкти та структура.
39. Модель рівноваги для ринку товарів і платних послуг.
40. Ринок грошей та цінних паперів: зміст, структура, функції.
41. Поняття та типи грошових систем.
42. Попит на гроші: зміст, структура, чинники, що на нього впливають.
43. Пропозиція грошей: зміст, суб'єкти, принципи пропонування.
44. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Крива LM, її характеристика та зрушення.
45. Кейнсіанська теорія попиту на гроші.
46. Сучасні теорії попиту на гроші.
47. Рівновага на ринку товарів та послуг і ринку грошей: модель IS-LM.
48. Зміст, цілі та засоби макроекономічної політики.
49. Використання мультиплікаторів в економічній політиці.
50. Ефективність економічної політики.
51. Економічна активність держави. Державні закупки та урядові витрати.
52. Принципи побудови податкової системи. Основні види та функції податків. Крива Лаффера та її критики.
53. Фіскальна політика держави: зміст, суб'єкти, функції, методи.
54. Бюджетна система, державний бюджет та проблеми його збалансованості. Фактичний, циклічний та структурний дефіцит бюджету.
55. Концепції збалансування державного бюджету.

56. Державний борг: зміст, види, джерела фінансування. Ефект витіснення. Управління державним боргом.
57. Фіскальна політика на основі моделі „AD-AS”: стимулююча та обмежувальна.
58. Зміст та структура сучасної грошово-кредитної системи.
59. Грошово-кредитна політика держави, її інструменти та сучасні варіанти.
60. Порівняльна характеристика кейнсіанської та неокласичної концепцій грошово-кредитної політики.
61. Центральний банк: функції та пропонування грошей.
62. Вплив комерційних банків на грошову пропозицію. Грошовий та депозитний мультиплікатори.
64. Модель управління готівкою Баумоля - Тобіна.
65. НБУ та грошово-кредитна політика в Україні.
66. Макроекономічна нестабільність. Типи макроекономічних потрясінь та їх наслідки.
67. Комплексна характеристика економічної кризи. Види економічних криз. Рецесія.
68. Бізнес-цикли та проциклічні, ациклічні та антициклічні змінні.
69. Імпульсно - розповсюджувальна теорія бізнес-циклу.
70. Кейнсіанські моделі економічного циклу: Самуельсона-Хікса, Тевеса, Калдора, Фішера.
71. Неокласичні теорії циклу: монетаристська М.Фрідмана та Л.Лейдлера, реального економічного циклу, стохастичні та інші.
72. Нециклічні коливання та їх чинники, особливості структурних криз. Особливості кризи в Україні в 90-х роках ХХ століття.
73. Державне антициклічне регулювання та його суперечності.
74. Інфляція: суть, причини, види, типи, методи виміру, монетарні та немонетарні, фактори.
75. Дефляція: зміст та її механізм.
76. Безробіття як макроекономічна проблема: зміст, форми, вимір, соціально-економічні наслідки.
77. Концепція природнього безробіття М.Фрідмана. Закон Оукена.
78. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса, її логічне обґрунтування та критика.
79. Рівновага товарного, грошового та зовнішнього ринків. Модель Манделла-Флемінга.

КАТЕГОРІЇ

1. **АБСОЛЮТНІ ПЕРЕВАГИ** — переваги, які має країна, здатна, використовуючи певний обсяг ресурсів, виготовляти більше, ніж інші країни з такою ж кількістю ресурсів.
2. **АБСТРАКЦІЯ** (від лат. *abstractio* — віддалення, відволікання) — відволікання від поверхневих, несуттєвих, тимчасових ознак явища чи процесу з метою розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих і загальних зв'язків.
3. **АВТАРКІЧНА ЕКОНОМІКА** — національне господарство, розвиток якого визначається виключно внутрішніми факторами і не залежить від зовнішніх факторів (країна майже повністю відмовляється від участі в міжнародному обміні).
4. **АВТОМАТИЧНА (НЕДИСКРЕЦІЙНА) ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА** — політика, яка базується на дії вбудованих стабілізаторів, які забезпечують природне пристосування економіки до фаз ділової кон'юнктури.
5. **АВТОНОМНЕ СПОЖИВАННЯ** — частина загальних витрат на споживання, яка не змінюється зі змінами національного доходу чи доходу кінцевого використання. Автономне споживання — це певний мінімальний рівень споживчих витрат, які необхідні для підтримки базового рівня життя і здійснюються навіть за нульового доходу.
6. **АВТОМАТИЧНІ (ВБУДОВАНІ) СТАБІЛІЗАТОРИ** - інструменти фіскальної політики, які автоматично послаблюють вплив коливань економічної активності та зменшують реакцію ВВП на зміни сукупного попиту. До автоматичних стабілізаторів належать: а) автоматична зміна податкових надходжень при прогресивній системі оподаткування; б) допомога на випадок безробіття, соціальна допомога та інші соціальні трансфери.
7. **АВТОНОМНІ ВИТРАТИ** — витрати макроекономічних суб'єктів на купівлю кінцевих товарів та послуг, які не залежать від величини реального національного доходу країни.
8. **АВТОНОМНІ ІНВЕСТИЦІЇ** — частина реальних інвестицій, яка не залежить від рівня та змін національного доходу і здійснюється при незмінному сукупному попиту на блага.
9. **АГРЕГУВАННЯ** (від лат. *aggregare* — приєднувати) — поєднання, додавання однорідних показників з метою отримання більш загальних, сукупних показників. Наприклад, рівень цін відображає зміну цін на усі товари та послуги.
10. **АДАПТИВНА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА** — політика пристосування до умов інфляції, яка має на меті пом'якшення її негативних наслідків шляхом поступового зниження темпів зростання грошової маси. Адаптивна антиінфляційна політика дає позитивні результати за умови, що темпи приросту грошової маси та рівня цін не перевищують 20—30 % на рік.
11. **АДАПТИВНІ ОЧІКУВАННЯ** — оцінка майбутніх значень економічних показників на основі їхніх фактичних значень у недалекому минулому та врахування помилок прогнозування у попередніх періодах.
12. **АКСЕЛЕРАТОР** — коефіцієнт, який показує, скільки одиниць додаткового основного капіталу необхідно для виробництва додаткової одиниці продукції.
13. **АКТИВ** — об'єкт власності, який належить індивіду або фірмі і має грошову оцінку.
14. **АКТИВНА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА** (шокова терапія) — політика, яка базується на різкому уповільненні темпів зростання грошової маси, особливо прийнятна в умовах гіперінфляції.
15. **АКТИВНА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА** — політика уряду спрямована на поліпшення діяльності ринку шляхом виправлення недоліків ринкового механізму.
16. **АКТИВНИЙ БЮДЖЕТНИЙ ДЕФЦИТ** характеризується спрямуванням коштів на інвестування економіки, що сприяє зростанню ВВП.

17. **АЛЬТЕРНАТИВНА ВАРТІСТЬ (АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИТРАТИ)** — обсяг одного блага, від якого необхідно відмовитись заради виробництва (споживання) додаткової одиниці іншого блага. Якщо споживач при виборі з двох благ надає переваги одному з них, то друге благо є альтернативною вартістю першого. Наприклад, чим вищий рівень інфляції, тим вища альтернативна вартість зберігання грошей у формі активів, відмінних від готівки.
18. **АМОРТИЗАЦІЯ** — грошова оцінка обсягів реального капіталу, зношеного в процесі виробництва валового національного продукту (еквівалент величини знецінення основного капіталу за рік).
19. **АНАЛІЗ** — метод наукового пізнання явищ і процесів, який базується на вивченні складових досліджуваної системи та виявленні їх функцій.
20. **АНАЛІЗ "ВИТРАТИ — ВИГОДИ"** — спосіб розрахунку і оцінки суспільних витрат та загальних соціальних вигод, пов'язаних з будь-яким економічним проектом. Аналіз "витрати — вигоди", як правило, використовується державними органами при оцінці інвестицій, здійснюваних у великомасштабні державні проекти з метою визначення приросту добробуту та чистої соціальної вигоди, які отримає країна від реалізації цих проектів.
21. **АНАЛІЗ *EX ANTE*** — прогнозне моделювання економічних явищ та процесів на основі певних теоретичних концепцій. Мета *ex ante аналізу* визначити, які фактори і яким чином будуть впливати на значення макроекономічних показників у майбутньому.
22. **АНАЛІЗ *EX POST*** — аналіз, що базується на визначенні макроекономічних параметрів минулого періоду з метою отримання інформації про те, як національна економіка функціонувала і яких результатів досягла. На основі результатів *ex post аналізу* робиться корегування макроекономічних концепцій та розробка нових.
23. **АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОЇ РІВНОВАГИ** — аналіз взаємовідносин між секторами економіки. Аналіз загальної рівноваги базується на припущенні, що події в одному секторі можуть суттєво впливати на інші сектори таким чином, що це відобразиться на функціонуванні першого.
24. **АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА** — сукупність заходів держави, спрямованих на встановлення відповідності між темпами зростання грошової маси і темпами зростання благ. Антиінфляційна політика може застосовуватися тільки до відкритої інфляції. Приховану інфляцію необхідно спочатку перетворити на відкриту і лише потім розробляти заходи боротьби з нею.
25. **АНТИКРИЗОВА (КОН'ЮНКТУРНА) ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ** — політика, спрямована на регулювання коливань економічної активності в суспільстві в періоди передкризового стану і для запобігання розвитку економічних криз.
26. **АЦИКЛІЧНІ ПОКАЗНИКИ** — економічні величини, динаміка яких не пов'язана безпосередньо з циклами ділової активності.
27. **БАНКІВСЬКА СИСТЕМА** — сукупність комерційних і спеціалізованих банків (інвестиційних, ощадних та ін.) та банківських інститутів у їх взаємозв'язку, які діють в межах єдиного фінансово-кредитного механізму в країні в певний історичний період. У дворівневій банківській системі на першому рівні знаходиться центральний банк, а на другому — мережа комерційних банків та інших розрахунково-кредитних установ.
28. **БАНКНОТА (банківський білет)** — паперові готівкові гроші, які випускаються центральним (емісійним) банком і утворюють частину пропозиції грошей країни. Банкноти становлять основну частину високоліквідної грошової маси.
29. **БАРТЕР** — обмін одного економічного блага на інше.
30. **БЕЗГОТІВКОВІ ГРОШІ (кредитні, або депозитні гроші)** — засоби обігу, які є борговими зобов'язаннями депозитних інститутів. Вартість депозитних грошей визначається їхньою купівельною спроможністю. Кредитні гроші є приватними грошима, бо їх основу складають *транзакційні депозити* комерційних банків.
31. **БЕЗРОБІТТЯ** — стан ринку праці, коли пропозиція робочої сили перевищує попит на неї.

32. **БЕЗРОБІТТЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ** — вид безробіття, пов'язаний з функціонуванням самих інститутів ринку праці та факторами, які впливають на попит та пропозицію на ньому (неповна інформація про вакансії, завищений рівень допомоги у зв'язку з безробіттям, занижені податки на доходи та інше).
33. **БЕЗРОБІТТЯ СТРУКТУРНЕ** — вивільнення робочої сили під впливом структурних зрушень в економіці, які змінюють попит на окремі професії і фахи та пропозицію робочої сили щодо них.
34. **БЕЗРОБІТТЯ ФРИКЦІЙНЕ** — тимчасове безробіття, яке пов'язане з добровільним чи вимушеним пошуком або очікуванням роботи.
35. **БЕЗРОБІТТЯ ЦИКЛІЧНЕ** — вивільнення робочої сили, викликане загальним спадом виробництва, тобто тією фазою економічного циклу, яка пов'язана з кризовими явищами в економіці, скороченням сукупного попиту, відповідним скороченням зайнятості та зростанням безробіття
36. **БЮДЖЕТ** — грошове вираження збалансованого кошторису доходів та витрат за певний період.
37. **БЮДЖЕТНА ЛІНІЯ (ЛІНІЯ СПОЖИВЧИХ МОЖЛИВОСТЕЙ)** — лінія, яка показує альтернативні поєднання благ, що може придбати споживач за певного рівня доходу та цін.
38. **БЮДЖЕТНА СИСТЕМА** — сукупність бюджетів усіх рівнів, які врегульовані правовими нормами і формуються за єдиними принципами, зумовленими характером державного устрою та адміністративно-територіального поділу країни.
39. **БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ** — централізоване виділення асигнувань з державного (місцевого) бюджету у формі безповоротного, безоплатного надання коштів, які спрямовуються на виконання державного замовлення, реалізацію державних програм, утримання державних установ. Має чіткий цільовий характер і перебуває під постійним фінансовим контролем держави.
40. **БЮДЖЕТНИЙ НАДЛИШОК** — перевищення надходжень від оподаткування над державними витратами.
41. **БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА** — система заходів, спрямованих на регулювання державних фінансів за допомогою податкових важелів з метою забезпечення високого рівня зайнятості і стабільного динамічного розвитку економіки країни.
42. **ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ВВП)** — сумарна ринкова вартість кінцевих продуктів і послуг, виготовлених на території країни резидентами і нерезидентами за певний період часу, як правило, за рік.
43. **ВАЛОВІ ВНУТРІШНІ ІНВЕСТИЦІЇ** — затрати на заново створені капітальні товари у формі будівель і споруд, машин і устаткування, приросту запасів.
44. **ВАЛЮТНИЙ КУРС** — ціна однієї валюти, виражена в одиницях іншої валюти.
45. **ВЕКСЕЛЬ** — боргове зобов'язання позичальника кредитору про виплату боргу в призначений строк.
46. **ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ** — кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом на безоплатній і безповоротній основі, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум.
47. **ВИЛУЧЕННЯ** — частина національного доходу, яка не використовується домашніми господарствами на споживання вітчизняних товарів та послуг. Вилучення включають: заощадження, чисті податки та виплати за імпортом.
48. **ВИМУШЕНИЙ БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ** — наслідок скорочення обсягів ВВП і, відповідно, обмеженості фінансових ресурсів країни. Прикладом вимушеного бюджетного дефіциту є *циклічний бюджетний дефіцит*.

49. **ВИТРАТИ БЮДЖЕТУ** — витрати бюджету на закупівлю державою товарів і послуг, виплату трансфертів домогосподарствам та бізнесу, а також витрати, пов'язані з поверненням державного боргу та сплатою процентів за боргом.
50. **ВІДКРИТИЙ БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ** — офіційно визнаний дефіцит у законі про державний бюджет на відповідний рік.
51. **ВНУТРІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ** — внутрішня заборгованість держави фізичним та юридичним особам, утворена внаслідок залучення коштів, отриманих від випущених в обіг, але ще не погашених державних позик. Набуває форми облігацій внутрішніх державних позик, державних скарбничих зобов'язань, позик центрального та комерційних банків. Може формуватися за рахунок використання вкладів населення в державних банках, невикланих сум пенсій, заробітної плати і т. ін.
52. **ГАЛОПУЮЧА ІНФЛЯЦІЯ** — інфляція, що характеризується зростанням рівня цін від 10 % до 200 % на рік.
53. **ГАРАНТОВАНИЙ ТЕМП ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ** — це темп, який забезпечує динамічну рівновагу та повне використання усіх виробничих потужностей, але при цьому повна зайнятість досягається не завжди.
54. **ГІПЕРІНФЛЯЦІЯ** — інфляція з високими темпами (ціни зростають до 1000 % на рік і більше). Під час гіперінфляції поведінка споживачів визначається намаганням вкласти гроші у матеріальні цінності, втрачається довіра до грошей та відбувається перехід до бартеру.
55. **ГРАНИЧНА СХИЛЬНІСТЬ ДО СПОЖИВАННЯ** — частка приросту споживання у додатковій одиниці доходу.
56. **ГРОШОВА ОДИНИЦЯ** — міра грошей, прийнята в країні за одиницю (в ній виражаються ціни товарів та послуг).
57. **ГРОШОВА СИСТЕМА** — форма організації грошового обігу, яка історично та законодавче склалася в кожній країні.
58. **ГРОШОВИЙ АГРЕГАТ** — сукупність грошових засобів у визначеній конкретній формі, поєднаних особливими якісними ознаками (ступенем ліквідності, швидкістю обігу, функціональною роллю в економіці) в окремий елемент грошової маси. Склад і структура грошової маси визначається рівнем розвитку і характером грошового ринку в кожній країні, а також особливостями монетарної політики, яку проводить центральний банк.
59. **ГРОШОВИЙ ОБІГ** — безперервний рух грошей, які виконують функції засобу обігу і платежу, тобто обслуговують кругообіг товарів та послуг.
60. **ГРОШОВИЙ РИНОК** — ринок короткострокових кредитних операцій (до 1 року), на якому попит на гроші та їхня пропозиція визначають рівень процентної ставки, тобто ціну грошей.
61. **ГРОШОВО-КРЕДИТНА (МОНЕТАРНА) ПОЛІТИКА** — сукупність форм та інструментів державного впливу на пропозицію грошей з метою регулювання економічного циклу, попередження і подолання спаду виробництва, досягнення на національному ринку рівноваги за умов повної зайнятості і відсутності інфляції. Грошово-кредитна політика визначається урядом країни, але в життя впроваджується центральним банком (НБУ).
62. **ДЕДУКЦІЯ** — рух думки від загального до часткового.
63. **ДЕПОЗИТИ** — внески грошових коштів юридичних і фізичних осіб у комерційні банки у готівковій чи безготівковій формі для зберігання на визначених умовах.
64. **ДЕРЖАВНИЙ (або урядовий) БОРГ** — нагромаджена сума позичених урядом коштів для фінансування дефіцитів бюджету (сума заборгованості держави перед кредиторами). Збільшення державного боргу протягом певного року дорівнює дефіциту бюджету.
65. **ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ** — відображення реальних економічних відносин між державою та іншими економічними суб'єктами з приводу

- утворення та використання централізованого фонду грошових ресурсів країни, призначених для виконання функцій держави шляхом розподілу та перерозподілу ВВП.
66. **ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ** — грошові відносини, які виникають між державою і юридичними та фізичними особами з приводу мобілізації тимчасово вільних грошових коштів у розпорядження органів державної влади і їх використання на фінансування державних потреб.
67. **ДЕРЖАВНІ МІНІМАЛЬНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ** — законодавчо встановлені мінімально необхідні рівні щодо гарантій соціального захисту, які забезпечують практично найважливіші потреби людини.
68. **ДЕРЖАВНІ ПОЗИКИ** — економічні відносини між державою і юридичними та фізичними особами, в яких держава виступає як позичальник.
69. **ДЕРЖАВНІ (УРЯДОВІ) СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФЕРТНІ ПЛАТЕЖІ** — державні виплати індивідам, що не обумовлюються безпосередньою їхньою участю в суспільному виробництві.
70. **ДЕФЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ** — перевищення витрат бюджету над його доходами.
71. **ДЕФЛЯТОР ВВП** — індекс цін, який враховує динаміку цін та зміни в структурі виробництва. Визначають як відношення номінального ВВП до реального ВВП.
72. **ДЕФЛЯЦІЯ** — тривале зниження рівня цін.
73. **ДЕФОЛТ** — невиконання зобов'язань, відмова від сплати боргу, припинення виплати процентів на цінні папери.
74. **ЕКЗОГЕННІ ЗМІНИ** — величини, що перебувають поза макромоделлю (як правило, це технологія виробництва, характер поведінки економічних суб'єктів на кожному з ринків, ставка оподаткування, державні витрати, величина пропозиції грошей).
75. **ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА** — спроможність країни нейтралізувати дію негативних зовнішніх факторів власними внутрішніми ресурсами.
76. **ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ** — досягнення найвищих результатів за найменших витрат ресурсів праці, або зниження сукупних витрат на одиницю продукції.
77. **ЕКОНОМІЧНА КОН'ЮНКТУРА** — напрямок та ступінь зміни сукупності показників (або показника), які характеризують розвиток народного господарства.
78. **ЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА** — стан економіки, коли попит дорівнює пропозиції і жоден учасник ринку не зацікавлений міняти заплановані обсяги купівель або продажу. Розрізняють економічну рівновагу стійку, нестійку, загальну. *Економічна рівновага стійка*, якщо під дією екзогенних імпульсів, які порушують рівновагу, економічна система сама під впливом внутрішніх сил повертається у стан рівноваги. *Економічна рівновага нестійка*, якщо, порушена під дією екзогенних імпульсів, макrorівновага не відновлюється. *Загальна економічна рівновага (ЗЕР)* — стан економіки, коли на всіх ринках — ринках благ, грошей, інвестицій, заощаджень та праці — *одночасно* досягається рівновага.
79. **ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ** — довгострокова тенденція збільшення потенційного рівня виробництва за умов повної зайнятості.
80. **ЕКОНОМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ** — визначення в абстрактному і спрощеному вигляді основних функціональних взаємозв'язків між економічними показниками, які відображають реальні економічні процеси.
81. **ЕКОНОМІЧНИЙ СТИМУЛ** — економічний важіль, за допомогою якого можна впливати на матеріальні інтереси суб'єктів господарювання.
82. **ЕКОНОМІЧНИЙ ЦИКЛ** — характеризується періодичним зростанням та падінням ділової активності, що виявляється у формі невідповідності попиту і пропозиції.
83. **ЕКОНОМІЧНІ БЛАГА** — блага, кількість яких обмежена порівняно з існуючими потребами в них і розподіл яких здійснюється під впливом встановлення цін.
84. **ЕКОНОМІЧНІ ЗАКони** — внутрішньо необхідні, сталі й істотні причинно-наслідкові зв'язки між протилежними сторонами, властивостями економічних явищ і процесів, елементами економічної системи.

85. **ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ** — усвідомлене прагнення економічних суб'єктів до задоволення власних потреб, об'єктивні спонукальні мотиви їхньої господарської діяльності.
86. **ЕКОНОМІЧНІ СТИМУЛИ** — фактори, що мотивують і впливають на поведінку окремих економічних суб'єктів.
87. **ЕНДОГЕННІ ЗМІНИ** — величини, що визначаються в результаті розв'язання моделі (наприклад: величина реального національного доходу, рівень зайнятості, ставка реальної заробітної плати, реальна процентна ставка, рівень цін).
88. **ЕФЕКТ ІНФЛЯЦІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ** (ефект Олівера — Танзі) — свідоме відстрочення внесення податкових відрахувань у державний бюджет платниками податків в умовах зростання рівня інфляції. За час відстрочення платежів у бюджет відбувається знецінення грошей, в результаті якого виграє платник податку.
89. **ЗАКОН ВАЛЬРАСА** — закон, за яким загальна вартість товарів, які користуються попитом в економіці (добуток ціни і обсягу попиту), завжди дорівнює загальній вартості товарів, які пропонуються (добуток ціни і обсягу пропозиції).
90. **ЗАКОН ЕНГЕЛЯ** — закон, згідно з яким при збільшенні доходу споживачі збільшують витрати на предмети розкоші більшою мірою, а витрати на товари першої необхідності — меншою мірою, ніж збільшується дохід.
91. **ЗАКОН ОУКЕНА** — закон, відповідно до якого, якщо фактичний рівень безробіття перевищує природний рівень на 1 %, відставання фактичного ВВП від його потенційного обсягу становить 2,5 %.
92. **ЗАКОН СЕЯ** — закон, згідно з яким сукупна пропозиція створює свій власний сукупний попит. Сам факт виробництва певного обсягу продукту породжує дохід (у вигляді заробітної плати, прибутку та ін.), який дорівнює цьому обсягу випуску і повністю достатній для його купівлі. Але в реальному житті частина доходу "вилучається" в заощадження, податки тощо і немає гарантії, що всі ці "вилучення" будуть знову "влиті" в обіг у вигляді витрат. Таким чином, на противагу викладеному вище твердженню економічна система "визначається (спрямовується) попитом".
93. **ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ** — сукупна заборгованість держави перед нерезидентами, яка складається із заборгованості держави за зовнішніми кредитами та несплаченими за ними процентами або в результаті продажу фінансових активів держави за кордон. Темпи зростання зовнішнього боргу залежать від: 1) частки зовнішніх запозичень у загальному обсязі наявного боргу; 2) процентної ставки (підвищення процентної ставки потребує збільшення зовнішніх позик).
94. **ІНВЕСТИЦІЇ** — економічні ресурси, що спрямовуються на збільшення реального капіталу суспільства, тобто на розширення і модернізацію виробничого потенціалу з метою збільшення виробництва та отримання прибутку.
95. **ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА** — загальнодержавні заходи, що включають визначення найбільш пріоритетних напрямків капітальних вкладень, від яких залежатиме підвищення ефективності економіки.
96. **ІНДЕКСАЦІЯ** — встановлений законодавством механізм підвищення грошових доходів громадян, що дає можливість частково або повністю відшкодовувати їм підвищення цін на споживчі товари та послуги. Індексация грошових доходів проводиться у разі, коли індекс споживчих цін перевищив заздалегідь визначену величину, що є порогом індексації, який визначає Верховна Рада України.
97. **ІНДЕКС СПОЖИВЧИХ ЦІН (СРІ)** — показник зміни середнього рівня цін ринкового "копійка" споживчих товарів та послуг, до складу якого входять продовольчі товари, одяг, житло, паливо, транспорт, медичні послуги, плата за навчання та інші товари й послуги, що купуються типовим (середнім) домашнім господарством для повсякденного життя. Склад "споживчого кошика" фіксується на рівні базисного року.

98. **ІНТЕНСИВНИЙ ТИП ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ** — збільшення виробничого потенціалу шляхом вдосконалення техніки і технології.
99. **ІНФЛЯЦІЙНИЙ ШОК** — одноразове підвищення рівня цін, яке може стати імпульсом для прискорення (розкручування) інфляції.
100. **ІНФЛЯЦІЯ** — тривалий безперервний процес знецінення грошей, котрий проявляється як стійке підвищення загального рівня цін у результаті перевантаження сфери обігу грошовою масою, незабезпеченою матеріальними цінностями.
101. **ІНФЛЯЦІЯ ВИТРАТ** — інфляція, викликана підвищенням цін господарюючими суб'єктами з метою покриття більш високих очікуваних витрат. Інфляція витрат виявляється у зростанні витрат виробництва, які випереджають зростання реального доходу та продуктивності праці.
102. **КІНЦЕВИЙ ПРОДУКТ** — частина валового внутрішнього продукту, що остаточно виходить за межі поточного виробництва і використовується для споживання, нагромадження, експорту, а також для заміщення витрачених засобів виробництва.
103. **КЛАСИЧНА МОДЕЛЬ МАКРОРІВНОВАГИ** — 1) взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій; 2) пояснювальна короткострокова модель, яка описує спосіб досягнення економічного оптимуму без державного втручання.
104. **КРИВА ЛАФФЕРА** — крива, яка характеризує залежність державних доходів від середнього рівня податкових ставок у країні. Крива показує наявність оптимального рівня оподаткування, за якого державні доходи досягають свого максимуму.
105. **КРИВА ОУКЕНА** — графічне зображення залежності між рівнем фактичного безробіття і величиною відхилення фактичного ВВП від потенційного рівня.
106. **КРИВА СУКУПНОГО ПОПИТУ** — крива, яка характеризує залежність величини реальних витрат усіх макроекономічних суб'єктів від рівня цін, коли інші умови не змінюються.
107. **КРИВА ФІЛПСА** — спрощена однофакторна модель інфляції, яка визначає її як функцію безробіття. Крива Філіпса показує, що при зростанні попиту на робочу силу і, відповідно, скороченні рівня безробіття, рівень цін і рівень інфляції підвищується.